

VYHLÍDAL, Milan: *Generál Jan Reindl (1902–1981). Letec, zpravodajec, účastník protinacistického odboje a velitel leteckých instruktorů v Egyptě Svět křídel*, Cheb 2018, 128 stran

V roce 2018 vyšla v nakladatelství Svět křídel kniha brněnského historika Milana Vyhlídala s názvem *Generál Jan Reindl (1902–1981)*, která byla původně rigorózní prací obhájenou na Univerzitě Palackého v Olomouci v roce 2017. Nejedná se o „tradiční“ biografii oslavující hrdinský příběh účastníka domácího či zahraničního odboje. Naopak, kniha představuje poměrně kontroverzní příběh důstojníka a letce, kterému nebylo umožněno účastnit se zahraničního odboje, po velmi krátké aktivní odbojové činnosti byl uvězněn a po válce se, mimo jiné, podílel na perzekuci svých předválečných kolegů. Publikace je tedy zajímavým střípkem do mozaiky dějin československé armády.

Co se týče členění a samotného obsahu knihy, kromě úvodu, závěru a rozboru pramenné základny je chronologicky rozdělena na tři samostatné kapitoly nazvané *Léta mládí a služba v předmnichovské armádě, Okupace českých zemí, protinacistický odboj a věznění (1939–1945)* a *Služba v poválečné československé armádě (1945–1957)*. V první části se autor věnuje Reindlově službě v předmnichovské armádě. Po dokončení studia na Vojenské akademii v Hranicích v roce 1924 se Jan Reindl, který měl původně následovat svého otce v úřednické kariéře (vystudoval gymnázium a krátkou dobu před nástupem na vojnu byl zaměstnán jako úředník na Okresním úřadě v Třeboni), stal členem československého důstojnického sboru a od roku 1927 se jeho kariéra začala ubírat směrem k letectvu. Absolvoval pilotní výcvik v Prostějově a v červnu 1934 byl ustanoven polním pilotem. Po absolvování Vysoké školy válečné v Praze v roce 1936 sloužil po jistou dobu již jako důstojník generálního štábu v Brně a v září 1937 byl převelen na pozici referenta studijní skupiny 2. zpravodajského oddělení Hlavního štábu Ministerstva národní obrany (HŠ MNO). Byl zařazen do letecké studijní skupiny, mezi jejíž hlavní úkoly patřilo *studium a vyhodnocování zpráv o potenciálně nepřátelských armádách, vydávání zpravodajských přehledů a odborných studií o cizích armádách, součinnost s operačním oddělením HŠ na válečných brách, zpracovávání zpravodajských částí nástupových plánů, součinnost se štáby sprátených armád v operativním zpravodajství, řízení takticko-zpravodajských cvičení v kurzech pro vyšší velitele na Vysoké škole válečné a redakce zpravodajských předpisů v poli*.¹ Jeho zpravodajská činnost u HŠ MNO byla ukončena březnovou okupací roku 1939.

Ve druhé kapitole se Vyhlídál zabývá Reindlovou aktivní odbojovou činností, která byla ovšem velmi záhy odhalena Gestapem. V létě 1939 byl Jan Reindl zatčen a následně vězněn až do konce druhé světové války. Prošel si řadou nacistických kázní, přičemž tou poslední byla trestnice Mírov, kde byl internován z důvodu onemocnění tuberkulózou. Poslední část knihy je věnována generálově poválečné kariéře. Po vstupu do Komunistické strany Československa (KSČ) byl Reindl mimo jiné činný v nechvalně proslulém Obranném zpravodajství (OBZ), pozdějším 5. oddělení HŠ MNO, u kterého působil v letech 1945–1949. Zpočátku byl zaměstnán jako

1 VYHLÍDAL, Milan: *Generál Jan Reindl (1902–1981). Letec, zpravodajec, účastník protinacistického odboje a velitel leteckých instruktorů*, s. 21.

vojenský znalec u Národního soudu a později byl povýšen do funkce přednosty 5. oddělení Velitelství letectva. Autor knihy nabízí vlastní vysvětlení Reindlova odklonu „doleva“. *Patrně zatím stály prožitky z nacistického věznění a všeobecná lidová euforie z osvobození Československa Rudou armádou.*² Ovšem opravdové důvody Reindlova vstupu do KSČ a hlavně působení na OBZ zůstávají nevyjasněny. Vyhlídal považuje Reindla, vzhledem k jeho funkci, za zodpovědného za tehdejší nezákonnosti, současně zmiňuje epizodu, kterou původně z archivů vynesl na světlo historik Jiří Plachý. Jan Reindl podal trestní oznámení na veterána z RAF pplk. Václava Martínka (nar. 1903), který měl pronést v říjnu 1947 v důstojnické kantýně údajné „protistátní výroky“. Oznámení bylo podáno v den komunistického převratu 25. února 1948 a Martínek, zřejmě pod tlakem všech těchto událostí, spáchal o čtyři dny později sebevraždu.³ Reindlova kariéra vyvrcholila na počátku padesátých let, kdy byl povýšen do hodnosti brigádního generála a i přes značné zdravotní potíže související s výše zmíněnou tuberkulózou jmenován do funkcí náčelníka štábu Velitelství letectva a následně zástupce velitele letectva. V posledním roce své vojenské činnosti (1956–1957) působil jako velitel instruktorských skupin v Egyptě. V závěru knihy se Milan Vyhlídal kromě zhodnocení Reindlovy osobnosti věnuje také v krátkosti jeho životu po odchodu do penze.

Autor se ovšem neomezuje na pouhý chronologický výklad generálova kariérního vzestupu. Hlavním cílem studie je na poměrně neznámé postavě poukázat na klíčové momenty novodobých českých dějin. Tento cíl se Milanu Vyhlídalovi nepochybně podařilo splnit. Jednotlivé události analyzuje na základě archivních pramenů a staví je do kontrastu s již publikovanými studii. V mnohých případech nabízí rovněž vlastní alternativní hypotézy k již dříve prezentovaným názorům. V souvislosti s Reindlovým působením u 2. oddělení Hlavního štábu MNO popisuje činnost tohoto významného aparátu s důrazem na specializovanou leteckou sekci, do které byl Jan Reindl zařazen, a to na pozadí dosud nezveřejněných svědectví jednotlivých aktérů. Detailněji jsou také přiblíženy březnové dny roku 1939 a likvidace zpravodajského materiálu, k níž došlo na 2. oddělení Hlavního štábu ještě před příchodem německých okupačních vojsk. Zajímavá jsou poválečná Reindlova hodnocení utajovaného odletu Moravcovy zpravodajské „jedenáctky“ do Velké Británie, kterou Vyhlídal kriticky analyzuje. V rámci kapitoly zachycující období okupace je přiblíženo zapojení zpravodajců do ilegální odbojové činnosti s přihlédnutím k tzv. Schmoranzově skupině tiskových referentů. Rovněž je nastíněno následné zatýkání Gestapem a soudní proces se skupinou zpravodajců. Pozornost je věnována také mírovské věznici, která byla určena pro izolaci tuberkulózou trpících slovanských vězňů. Autor knihy též dává podrobněji nahlédnout do poválečného budování československé armády, rozkrývá vnitřní struktury a mechanismy nově vznikajícího Obranného zpravodajství, ale také předkládá netradiční pohled na perzekuci západních letců. V neposlední řadě je nastíněna role, kterou československá armáda sehrála v rámci egyptského Násirova režimu v letech 1956–1957.

2 Tamtéž, s. 59.

3 Tamtéž, s. 77. PLACHÝ, Jiří: Flight Lieutenant Václav Martínek – oběť únorového převratu. *Paměť a dějiny*, 2016, roč. 10, č. 3, s. 41–46.

Nesporným pozitivem studie je fakt, že si Vyhlídal všímá mezilidských vztahů, které situaci v armádě ovlivňovaly a mnohdy byly důvodem dlouholeté spolupráce, personálních výměn, ale také záminkou pro poučnou perzekuci. V této souvislosti jsou přínosné biografické medailonky jednotlivých Reindlových spolupracovníků (František Fárek, Josef Hanuš, František Havel, RNDr. Karel Janoušek, Alois Vicherek, František Moravec a další), díky nimž se studie stává přehlednější i pro méně zasvěcené čtenáře. Publikaci jistě atraktivňuje také bohatá obrazová příloha, jejíž součástí jsou dobové dokumenty a fotografie. Celá studie je postavena na širokém penzu prostudovaných pramenů a sekundární literatury, přičemž si je autor vědom všech úskalí, která některé, zejména politicky laděné prameny představují. Čtenář je rovněž upozorňován na jistá nepřesná či subjektivní dobová svědectví. O zasvěcenosti Milana Vyhlídal v daném tématu svědčí též fakt, že již v minulosti publikoval řadu dílčích studií s podobnou problematikou.⁴ Za zmínku stojí také rozsáhlý poznámkový aparát, který navíc objasňuje řadu nejasností v pramenech či již publikovaných studiích. Snad jediným nedostatkem textu je skutečnost, že autor nepracuje s větším množstvím pramenů osobní povahy, které by potenciálně dokázaly objasnit některá Reindlova rozhodnutí, například jeho motivaci k poválečnému vstupu do Obranného zpravodajství. Tohoto limitu si je však autor vědom a v závěru práce na něj sám upozorňuje. I přesto je publikace bezpochyby přínosným studijním materiálem na poli dějin československé armády.

◆ Anna Blatecká

4 VYHLÍDAL, Milan: *Činnost československých instruktorů v egyptských ozbrojených silách. Účast na egyptském vojenském školství v letech 1956–1977*. Carter Reproplus, Praha 2016; TÝŽ: Československá pomoc syrským ozbrojeným silám v letech 1955–1958. *Historie a vojenství*, 2016, roč. 65, č. 1, s. 54–67; TÝŽ: Českoslovenští instruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany. Káhirská akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého. *Historie a vojenství*, 2012, roč. 61, č. 3, s. 56–72; TÝŽ: Československo a suezská krize. Příprava československé vojenské jednotky na možné nasazení na Sinajském poloostrově. In: *Historica Olomucensia*, sv. 45. Univerzita Palackého, Olomouc 2013, s. 205–216; TÝŽ: Zapomenutá mise mjr. Karla Vosátky. Příspěvek k fungování československého zpravodajství před 2. světovou válkou. In: *Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd*. Masarykova univerzita, Brno 2017, roč. 31, č. 1, s. 41–50.